

2020-11-22
Utbildningsdepartementet

Remissvar SOU 2020:28

Från Linnea Lindquist, rektor.

Hej

Jag heter Linnea Lindquist och jag har spenderat de senaste 15 åren i Stockholms och Göteborgs förorter, som lärare och rektor i förskola och grundskola. Under mina år som lärare och rektor har jag sett konsekvenserna av segregationen på nära håll. När jag pratar med ett barn i Rinkeby som säger att hen inte kommer att bli något för att hen växer upp i Rinkeby står det för mycket mer än känslan av hopplöshet hos det enskilda barnet. Under de senaste 28 åren har vi accepterat att alla skolor inte behöver vara lika bra, att alla elever inte får utbildning av samma kvalitet samt att det främst är elever i socioekonomiskt starka områden som ska få möjligheten att välja gymnasieprogram. Jag är bekymrad över vad skolsegregationen gör med samhället. Vi håller på och skapar ett "vi och dom" samhälle när skolan segregerar istället för att ena barn med olika socioekonomisk bakgrund. Eleverna drabbas hårt när kommunala skolan har budgetunderskott eftersom de inte får det extra stöd de behöver.

Konsekvensen av skolpengens konstruktion är att kommunala skolor får minskade resurser medan fristående skolor får ökade resurser. Det är orättvist och det gör att fristående skolor är överkompenserade och kommunala skolor är underfinansierade. Likvärdig skolpeng mellan kommunala och enskilda huvudmän har fått konsekvensen att skolkoncerner expanderar i snabb takt eftersom de är garanterade vinst – genom att locka till sig ett lättundervisat elevunderlag. Skolpengsreducering för enskilda huvudmän är det viktigaste förslaget att införa, om vi inte gör det är snart hela den kommunala skolan utsåld till marknaden.

Jag vet vad mina elever behöver för att klara skolan och alla mina medarbetare vet hur vi ska hjälpa dem men vi får inte de förutsättningar som krävs för att eleverna ska klara skolan. Det är vi gemensamt som betalar priset för skolsegregationen och priset är högt. Det handlar inte bara om eleverna i särskilt utsatta områden, det handlar om vilka grundläggande värderingar vi vill att alla elever i Sverige ska få med sig från sin skoltid. En av skolans ödesfrågor är att elever med olika socioekonomisk bakgrund möts i allt lägre utsträckning.

Jag önskar att NI, våra styrande politiker förstår allvaret med skolsegregationen och att NI ser till att blocköverskridande initiativ kommer på plats för att lösa problemet. Det är 90-talets skolreformer som lagt grunden till vår ojämlika skola. Det är viktigt att komma ihåg att reformerna är beslutade av politiker vilket betyder att NI kan besluta om reformer som löser problemen. Vi har skapat ett skolsystem som är konstruerat så att vissa elevgrupper misslyckas i skolan och det förstör samhället.

Jag vill med mitt remissvar på SOU 2020:28 ge rektorsperspektivet på några av de förslag som handlar om skolval och skolans finansiering.

Jag instämmer i utredningen analyser och problembeskrivning om svensk skola och jag instämmer i förslagen med några justeringar som finns beskrivna i respektive avsnitt. Detta är en utredning som tar ett helhetsgrepp på problematiken med skolsegregationen. Jag vill rikta ett särskilt tack till Björn Åstrand, Jonas Vlachos och övriga i utredningen för denna gedigna genomgång och väl genomarbetade förslag.

/ Linnea Lindquist
Göteborg 2020 11 22

5.7.2 Ett gemensamt skolvalssystem

Utredningens förslag: Beslut om placering respektive mottagande vid samtliga kommunala och fristående skolor ska ske genom ett nationellt skolvalssystem.

Jag instämmer i utredningens förslag att beslut om placering respektive mottagande vid samtliga kommunala och fristående skolor ska ske genom ett skolvalssystem. Detta förslag bör genomföras med mitt förslag på ändring i sin helhet tillsammans med övriga förslag som rör skolans finansiering och skolval. Det är när förslagen genomförs i sin helhet som vi kommer se effekt av förslagen.

Jag vill samtidigt särskilt förstärka att det är särskilt viktigt ur likvärdighetssynpunkt att:

- *Ett nationellt skolvalssystem behöver utformas för att motverka att enskilda huvudmän nekar elever plats på grund av elevernas bakgrund eller behov av stöd.*
- *Kommunala och enskilda huvudmän finansieras av skattemedel och därmed ska det vara samma spelregler för samtliga huvudmän som uppbär finansiering från skattemedel.*

5.7.3 Skolverket ska ansvara för skolvalssystemet

Utredningens förslag: Statens skolverk ska ansvara för det nationella skolvalssystemet för samtliga enskilda och kommunala huvudmän. I detta ingår att hantera ansökan, urval, mottagande i fristående skolor samt placering i kommunala skolor till förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Statens skolverk ska ansvara för att vårdnadshavare ges information om skolvalet och om olika valalternativ. Statens skolverk ska ansvara för att information om sameskolan finns i det nationella skolvalssystemet. Det ska vara möjligt att ansöka om mottagande vid sameskolan genom det nationella skolvalssystemet.

Utredningens bedömning: Statens skolverk ska på regional nivå samverka med skolhuvudmän och ha ett övergripande ansvar för att analysera och informera huvudmän om det prognosticerade behovet av skolplatser i de kommuner som ingår i respektive region samt löpande utvärdera arbetet.

Jag instämmer i utredningens förslag att statens skolverk ska ansvara för det nationella skolvalssystemet för samtliga enskilda och kommunala huvudmän. Jag ser dock svårigheter hur det ska gå till i praktiken, jag ser en risk att utredningen har underskattat komplexiteten att lyfta skolvalet från de kommunala huvudmännen. Frågan behöver utredas vidare. Eftersom utredningen påverkar att fritt skolval ska behållas är det viktigt att göra det mer likvärdigt. Detta förslag bör genomföras med mitt förslag på ändring i sin helhet tillsammans med övriga förslag som rör skolans finansiering och skolval. Det är när förslagen genomförs i sin helhet som vi kommer se effekt av förslagen.

Jag vill samtidigt särskilt förstärka att det är särskilt viktigt ur likvärdighetssynpunkt att:

- *Statens skolverk samarbetar i särskild ordning med huvudmännen när de utformar information om skolval till vårdnadshavare i socioekonomiskt svaga områden. Information måste ske muntligt, personligt och på flera språk. En modell som jag testat är skolvalsmöten på skolan med tolkar tillgängliga när vårdnadshavare får hjälp att fylla i skolvalsblanketter på plats. En referensgrupp med skolledare från de särskilt utsatta områdena på de regionala skolverkskontoren skulle kunna ta fram en modell för detta. Om vårdnadshavare ska fortsätta önska skolplacering måste alla få göra det oavsett språkkunskaper och kunskap om skolsystemet. Modersmåls lärare skulle kunna vara behjälpliga i detta arbete.*
- *För att skapa en kapacitet av skolplatser som stämmer överens med kommunens behov bör inte Statens skolinspektion kunna ge tillstånd för en enskild huvudman om det inte finns behov av fler skolplatser i kommunen.*

5.7.5 Skolbyte vid terminsstart som huvudregel

Utredningens förslag: En elev ska endast få byta skola i samband med terminsstart. Om det föreligger särskilda skäl ska skolbyte tillåtas även vid andra tidpunkter under terminen. En ansökan om skolbyte ska hanteras av statens skolverk.

Jag instämmer i utredningens förslag om att skolbyte ska ske vid terminsstart.

Detta förslag bör genomföras med mitt förslag på ändring i sin helhet tillsammans med övriga förslag som rör skolans finansiering och skolval. Det är när förslagen genomförs i sin helhet som vi kommer se effekt av förslagen.

Jag vill samtidigt särskilt förstärka att det är särskilt viktigt ur likvärdighetssynpunkt att:

- *Utredningens övriga förslag kring finansiering och skolval genomförs i sin helhet för att förslaget om skolvalsperioder ska få full effekt.*
- *För rektorer i särskilt utsatta områden är detta förslag viktigt för att stabilisera enhetens budget. Många av våra enheter har en elevomsättning på 30 - 40 % vilket gör att vi förlorar finansiering av lärartjänster med kort varsel. Det minskar likvärdigheten när vi tvingas skära ner i stödet till elever, öka elevgrupperna på fritidshemmen och säga upp trygghetsskapande personal. Detta förslag mildrar även marknadseffekterna och det kundliknande beteendet som vårdnadshavare visar uttryck för.*

6.5.1 Principer för placering och urvalsgrunder för skolor med kommunal huvudman

Utredningens förslag: En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om det inte finns plats för alla sökande till en skolenhet, ska ett urval göras. Vid urvalet till en kommunal skolenhet får en eller flera av följande grunder användas

- syskonförtur
- kvot
- geografiskt baserat urval
- skolspår och lika möjligheter.

Platser får avsättas för elever som på grund av särskilda skäl bör ges företräde framför övriga elever till en viss skolenhet. Om elevens vårdnadshavare inte har inkommit med en ansökan om skolplacering eller om önskemålen i ansökan inte kan tillgodoses, ska eleven placeras vid en skolenhet med kommunal huvudman i rimlig närhet till hemmet. Vårdnadshavares önskemål om en viss skolplacering får frångås om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Utredningens bedömning: Kommunala huvudmän ska fortsatt kunna använda tester och prov som villkor för antagning till eller inom en skolenhet. Bestämmelserna om mottagande i en annan kommuns skolenhet ska inte ändras.

Jag instämmer i utredningens förslag om urvalsgrunderna vid kommunala skolenheter och jag vill samtidigt påpeka med extra tydlighet att för att dessa förslag ska ge reell skillnad behöver övriga förslag införas i sin helhet. Detta förslag bör genomföras med mitt förslag på ändring i sin helhet tillsammans med övriga förslag som rör skolans finansiering och skolval. Det är när förslagen genomförs i sin helhet som vi kommer se effekt av förslagen.

Jag vill också påpeka att termen ”skolval” är missvisande eftersom vårdnadshavare inte väljer skola, de lämnar ett önskemål.

Jag vill samtidigt särskilt förstärka att det är särskilt viktigt ur likvärdighetssynpunkt att:

- *Det måste vara samma urvalskriterier för kommunala och enskilda huvudmän eftersom alla skolor i Sverige finansieras av offentliga medel.*

6.5.1 Principer för placering och urvalsgrunder för skolor med enskild huvudman

Utredningens förslag: En elev ska placeras vid den skolenhet där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om det inte finns plats för alla sökande till en skolenhet, ska ett urval göras. Vid urvalet till en fristående skolenhet får en eller flera av följande grunder användas

- syskonförtur
- kvot
- geografiskt baserat urval, dock maximalt 50 procent av platserna
- verksamhetsmässigt samband mellan skolenheter och lika möjligheter.

Platser får avsättas för elever som på grund av särskilda skäl bör ges företräde framför övriga elever vid en viss skolenhet.

Utredningens bedömning: Enskilda huvudmän ska fortsatt kunna använda tester och prov som grund för urval till eller inom en skolenhet. Principer för placering, mottagande och urval SOU 2020:28 376 Enskilda huvudmän ska fortsatt ha rätt att göra urval enligt andra föreskrifter som avser fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning eller särskilda utbildningar. Utbildningen vid fristående skolor ska fortsatt få begränsas till att avse 1. vissa årskurser, 2. elever som är i behov av särskilt stöd, och 3. vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för.

Jag instämmer i utredningens förslag om urvalsgrunderna vid placering hos enskilda huvudmän och jag vill samtidigt påpeka med extra tydlighet att för att dessa förslag ska ge reell skillnad behöver övriga förslag utredningen lägger införas i sin helhet.

Jag vill samtidigt särskilt förstärka att det är särskilt viktigt ur likvärdighetssynpunkt att:

- *Systemet med kö till enskilda huvudmän avskaffas. Internationella Engelska Skolan har till exempel enligt deras egen årsredovisning år 2019 över 204 000 barn i kö. Kö som urvalsmetod driver på koncernskolornas expansion vilket ökar skolsegregationen. Kö blir ett incitament för expansion och det skapar ett, ofta fiktivt behov av skolplatser som skolkoncerner använder som argument när de förhandlar om nya skolor med kommuner.*
- *Kö skapar villkor som inte är likvärdiga eftersom önskemål om skolplacering sker i anslutning till barnets födsel eller under de första levnadsåren, istället för när det är dags att välja skola. Detta skapar incitament för enskilda huvudmän att välja sina elever och inte ta emot elever som är nyanlända eller elever som har särskilda behov.*
- *Kö skapar möjligheter för elever med välinformerade föräldrar i lika hög grad som kö fungerar som bortvalsinstrument av elever som är nyanlända eller av låg socioekonomisk status.*
- *För att skapa en mer likvärdig skola behöver kö avskaffas i sin helhet som urvalskriterier vid skolplacering i enlighet med utredningens förslag.*

Kapitel 9.2.2 Slå samman flera av de riktade statsbidragen till ett sektorsbidrag och tillför ytterligare resurser

Utredningens förslag: Majoriteten av stimulansbidragen till skolväsendet ska läggas samman till ett sektorsbidrag. Sektorsbidraget ska syfta till att stödja skolverksamheten och stimulera skolutveckling utifrån lokala behov och prioriteringar i syfte att öka likvärdigheten och kvaliteten i undervisningen. Varje skolhuvudman för skolenhet med förskoleklass, grundskola och grundsärskola kan beviljas bidrag. Skolverket fastställer vid årets början beloppet för innevarande år för de som beviljats bidrag, och redovisar en preliminär beräkning för påföljande två år. Bidraget ska vara socioekonomiskt viktat. För att erhålla statsbidrag ska huvudmannen utifrån analyser av den egna verksamhetens utvecklingsbehov sammanställa en treårig handlingsplan för att stärka likvärdighet och undervisningskvalitet. Resultatet av handlingsplanen ska följas upp och redovisas. Statens skolverks regionala organisation ska följa huvudmännens arbete. Utöver existerande statsbidrag ska staten skjuta till ytterligare 3 miljarder årligen till det nya sektorsbidraget.

Utredningens bedömning: Det påbörjade arbetet att förändra de riktade statsbidragen till skolväsendet ska fortsätta. Statens skolverk bör föreslå vilka statsbidrag som bör införlivas i det nya sektorsbidraget.

Jag instämmer delvis i utredningens förslag om sektorsbidrag. Det är bra att statsbidrag samlas i ett sektorsbidrag, jag instämmer med utredningens bedömning kring effekten av statsbidragen. För att öka likvärdigheten i skolan måste staten ta ett grepp kring skolan och styra med regler. Vi måste lämna målstyrningen vilket innebär att regeringen måste vara modiga och fatta beslut även om de tummar på kommunernas självbestämmande.

Detta förslag bör genomföras med mitt förslag på ändring i sin helhet tillsammans med övriga förslag som rör skolans finansiering och skolval. Det är när förslagen genomförs i sin helhet som vi kommer se effekt av förslagen.

Jag vill samtidigt särskilt förstärka att det är särskilt viktigt ur likvärdighetssynpunkt att:

- *Regeringen fortsättningsvis styr vad som ska ingå i sektorsbidraget och att de **inte** ålägger statens skolverk att komma med förslag.*
- *Regeringen villkorar att sektorsbidraget ska användas till personalförstärkning i skolorna och särskilt i klassrummen. För att öka skolresultaten på skolor med sämst resultat behövs personalförstärkning i form av speciallärare, elevhälsa och trygghetsskapande personal. Personalförstärkningen måste vara elevnära personal för att huvudmannen ska få ta del av sektorsbidraget.*
- *Regeringen är tydlig i sektorsbidragets konstruktion att det **inte** får användas till projekt, digitalisering och systematiskt kvalitetsarbete.*
- *Regeringen är tydlig i sektorsbidragets konstruktion att det **inte** betalas ut om kommunerna skär ner i sin egen verksamhet. Det gäller även verksamhet som ej*

innefattas av skolplikt såsom förskola och kulturskola.

- *Regeringen viktat en del av sektorsbidraget för fritidshem och lågstadium.*
- *Att den socioekonomiska viktningen är minst 20 % av sektorsbidraget för att uppnå önskad effekt.*

Det finns en uppsjö av statsbidrag idag och förslaget att sammanföra dem till ett sektorsbidrag är i grunden ett bra förslag. Jag vill återigen poängtera att sektorsbidraget måste öronmärkas till personalförstärkning i klassrummet. Om vi menar allvar med att vi vill höja elevernas resultat i de skolor som idag har låga resultat måste vi satsa på personal i klassrummen. Lärarna behövs inte i konferensrummen och med det menar jag att sektorsbidraget inte ska användas till projekt, digitalisering och systematiskt kvalitetsarbete. Eleverna behöver stöd i sin kunskapsutveckling och det stödet måste finnas nära eleven. Ett generellt bidrag som huvudmännen får använda fritt kommer leda till att de kompenserar huvudmannens nedskärningar och diverse projekt som inte kommer eleverna till del, såsom vi sett hända med statsbidraget för ökad likvärdighet. Det har blivit ett statsbidrag för minskad likvärdighet, tvärt emot intentionen från regeringen. Nu har regeringen möjlighet att göra om och göra rätt. Ta chansen!

9.2.3 Förändra beräkningen av grundbeloppet

Utredningens förslag: Hemkommunen ska vid beräkningen av det grundbelopp som lämnas i bidrag till en enskild huvudman för varje elev i förskoleklass, grundskola eller grundsärskola göra ett avdrag för de merkostnader som hemkommunen har till följd av sitt ansvar att dels erbjuda alla barn i kommunen en plats i en skola nära hemmet, dels ha beredskap att ta emot nya elever. Beräkningen av avdraget ska redovisas och motiveras.

Jag instämmer i utredningens förslag om förändring av hur kommunala huvudmän ska beräkna grundbeloppet till enskilda huvudmän.

Detta förslag bör genomföras med mitt förslag på ändring i sin helhet tillsammans med övriga förslag som rör skolans finansiering och skolval. Det är när förslagen genomförs i sin helhet som vi kommer se effekt av förslagen.

Jag instämmer med utredningens analys att dagens system med likvärdig skolpeng till fristående och huvudmän får negativa konsekvenser för kommunala huvudmän eftersom de har utbudsansvaret för alla kommunens invånare.

Jag beklagar samtidigt att utredningen inte gick vidare med en ny modell med klasspeng istället för skolpeng per elev, även om jag förstår motiveringen till varför man inte lägger fram ett sådant förslag. Det är en fråga som bör utredas vidare. Det stora problemet med skolans finansiering är skolpeng per elev.

Att förändra beräkningen av grundbeloppet är den viktigaste frågan för skolan. Skolpengsreducering till enskilda huvudmän skulle fungera som en nödvändig broms för koncernskolornas snabba expansion som vi sett de senaste åren. Cirka 8 %

skolpengsreducering är i princip hela skolkoncernernas utlovade vinstmarginal vilket tyder på att utredningen träffat rätt i sin beräkning av hur stort avdraget från grundbeloppet ska vara.

Likvärdig skolpeng till kommunala och fristående huvudmän skapar underskott hos kommunala huvudmän eftersom varje elev genererar skolpeng. Det får stora konsekvenser för mig som rektor eftersom om två elever per klass slutar tappa jag finansieringen för två lärare, samtidigt som jag inte kan säga upp två lärare, eftersom de elever som sitter kvar i klassrummet behöver sina lärare. Då behöver jag minska bemanningen inom andra yrkeskategorier.

Jag ska ge några exempel från kommuner på hur etablering av enskilda huvudmän skapar underskott för kommunala huvudmän.

Här är ett klipp från tertiärrapporten för barn och ungdomsnämnden i Sundsvalls kommun, april 2020. Eftersom Sundsvalls kommunala skolor har underskott måste kommunen ersätta fristående skolor när årsbokslutet för 2019 är upprättat. När en kommunal huvudman har underskott i sin egen verksamhet har skolpengen per elev de facto ökat, eftersom de har använt mer resurser än vad de hade till förfogande i budgeten.

Ekonomiska resultatet för 2019 är ett underskott på 121,9 miljoner kronor, varav 36 miljoner kronor avser reserverad kompensation till enskilda huvudmän för underskottet inom kommunal skolverksamhet för 2018. Resultatet utöver nämnda kompensation är -85,9 miljoner kronor. Prognosen var -84,8 miljoner kronor.

Detta samtidigt som de fristående skolorna i de kommuner jag ger exempel från har ett mer lätt-undervisat elevunderlag. De enskilda huvudmännen har:

- Högt andel föräldrar med eftergymnasial utbildning
- Få nyanlända elever
- Låg andel elever med utländsk bakgrund
- Fler flickor än pojkar.

Med dagens finansieringssystem är enskilda huvudmän överkompenserade och kommunala huvudmän underfinansierade. Det motverkar ökad likvärdighet i svensk skola.

I Oskarshamn är man oroliga för att kostnaderna för att kompensera enskilda huvudmän ska överstiga den budgeterade kostnaden. Om detta sker skapas underskott i den egna verksamheten som rektorerna måste spara in åt huvudmannen.

Kostnaderna för bidrag till fristående verksamheter ser med stor sannolikhet ut att överskrida budget.

I Söderhamn beror budgetavvikelsen på att fler elever än prognostiserat lämnat den kommunala grundskolan för att istället studera hos en enskild huvudman.

Största förväntade avvikelsen prognostiseras med 2,2 Mnkr för elever hos annan huvudman inom grundskolan. Kostnaderna för pedagogisk personal förväntas bli 0,9 Mnkr högre än budget för året, där främst fritidshem och förskoleklass bidrar till detta.

I Danderyd vill en enskild huvudman utöka sin verksamhet, kommunen skriver i sitt svar till Skolinspektionen att det skulle få negativa ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för Danderyds kommun. Trots det beviljas ansökan.

Om Elevverket beviljas permanent utökning av verksamheten kommer det få negativa ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för Danderyds kommun.

I Örnsköldsviks kommun täcker inte den tilldelade budgeten den ökade ersättningen till enskilda huvudmän. Även här skapas underskott i den egna verksamheten som en direkt konsekvens av att elever byter skola till enskilda huvudmän. Det är underskott som elever i den kommunala skolan får betala med försämrad utbildning.

I utfallet syns för bägge år att det är fler barn och elever i verksamheten, vilket gör att mer personal, lokaler, måltider mm behövs i den kommunala verksamheten, men även att högre ersättning betalas ut till fristående huvudmän. Nettokostnaderna täcks fortfarande inte av de tilldelade skattemedlen men läget har förbättrats för det innevarande året.

I Ljusdal har man under 2020 genomfört stora nedskärningar och cirka 100 tjänster var prognostiserade att försvinna från den kommunala skolan. I uppföljningsrapporten skriver man att retroaktiva ersättningar till fristående verksamheter skapar underskott i den egna verksamheten på cirka 11 miljoner.

avvikelse mot budget om 671 000 kronor. Verksamheternas sammantagna helårsprognos beräknas till – 2 087 000 kronor. Till det tillkommer retroaktiva ersättningar till fristående verksamheter för åren 2017-2019. Det resulterar i en helårsprognos som ger en negativ avvikelse mot budget om 11 109 000 kronor.

Efter att ha läst 253 st delårsrapporter från utbildningsnämnder samt 197 st prognoser för budget 2021 och ekonomisk plan för 2022 - 2024 drar jag följande slutsatser:

- I alla kommuner där koncerndrivna friskolor finns har utbildningsnämnderna underskott i den egna verksamheten. Man skriver uttryckligen i rapporterna att underskottet beror på ökad ersättning till enskilda huvudmän.
- I samtliga kommuner där koncerndrivna friskolor finns skriver man att andelen elever som går i friskolor ökar.
- Man skriver att man är bekymrade över utvecklingen och man gör prognoser med ökade krav på nedskärningar de kommande åren.

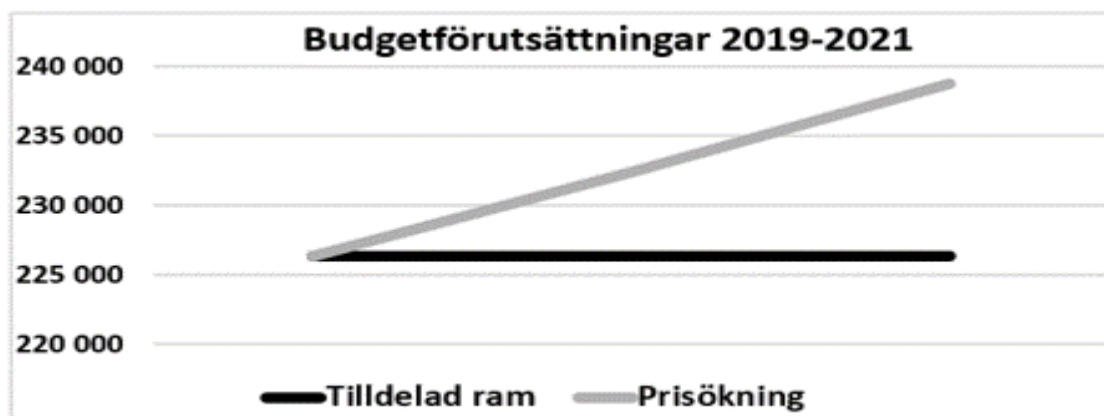
Det här är enligt mig det mest centrala argumentet för att införa skolpengsreducering för enskilda huvudmän. De har ett lättare elevunderlag och de har inte utbudsansvaret.

Jag vill uppmana de som läser detta att fundera kring om det verkligen är rimligt att enskilda huvudmän får ersättning för ett uppdrag som de inte har.

Problemet med likvärdig skolpeng mellan kommunala och enskilda huvudmän är:

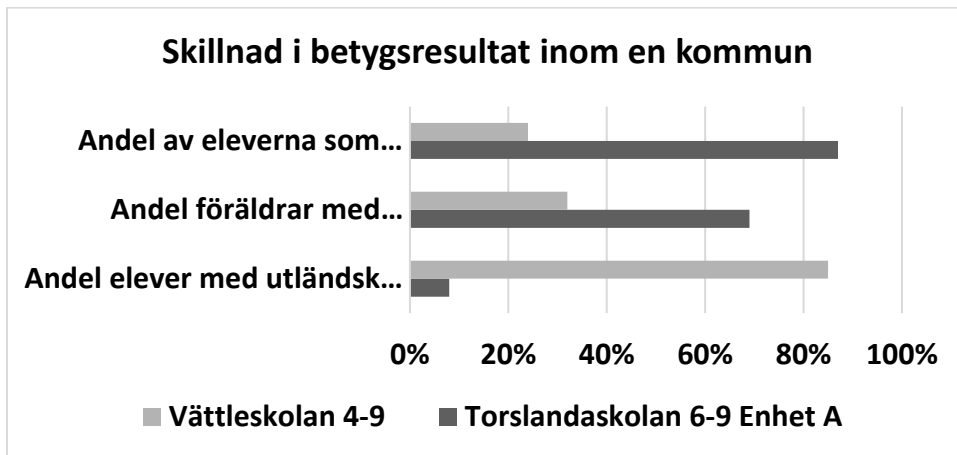
- På skolor med hög elevomsättning kan inte rektor planera och optimera sin verksamhet eftersom varje elev som slutar innebär minskade resurser samma dag som eleven slutar.
När jag tappar elever kan jag, precis som utredningen skriver inte minska på lokalkostnaden eller på lärartätheten eftersom det sitter kvar elever i klassrummet.
- Kommunala huvudmän har ett mer krävande elevunderlag än vad enskilda huvudmän har vilket innebär att kommunala huvudmän som har svårare förutsättningar får minskade resurser. Samtidigt får enskilda huvudmän som har ett lättare elevunderlag ökade resurser när kommunala huvudmän har underskott i den egna verksamheten.
Med dagens system ger vi ökade resurser till de elever som inte behöver lika mycket extra stöd för att klara grundskolan med fullständiga betyg.
Dagens system motverkar en ökad likvärdighet och därför måste principen om likvärdig skolpeng ändras.
- När enskilda huvudmän etablerar sig försvinner elever från alla kommunens grundskolor vilket gör att den faktiska kostnaden för kommunens utbudsansvar ökar för varje ny friskola som etablerar sig. Om vi tar Internationella Engelska Skolan som exempel så har de ett snitt på sina skolor på 720 elever. Eftersom kö är tillåtet idag kan de ta in en ny elev så fort en elev slutar vilket gör att de skapar en stabilitet i ekonomin. I kommunala skolor som inte har kö kan det ta flera månader innan det börjar en ny elev. Koncernskolorna tar elever från alla kommunala skolor vilket gör att det uppstår tomma bänkar på alla kommunala skolor och varje bänk tar resurser i anspråk. På min skola kostar varje tom bänk cirka 60 000 kronor. Kommunala skolor kan inte optimera sina skolor på det sättet eftersom vi måste tillhandahålla skolor i alla delar av kommunen.

Här är ett exempel på budgetförutsättningar från en kommun i Stockholmsområdet. Den svarta linjen är den tilldelade ramen och den gråa linjen är kostnadsökningarna. Den här kommunen räknar upp ramen med 0 % de kommande åren. Eftersom elever går till enskilda huvudmän minskar intäkterna. Problemet är att kommunala skolor inte kan anpassa utgifterna till ett lägre elevantal. Det skapar underskott som verksamheterna behöver hämta hem. Eftersom kommunala huvudmän vet att de måste ersätta fristående huvudmän när de har underskott skapas krav på effektivisering innan året ens har börjat.

Samtidigt som kommuner måste ersätta enskilda huvudmän vid underskott i den egna verksamheten – och därmed försämra förutsättningarna för elever och personal i sina skolor har vi en situation där skillnaden mellan den skola med högst respektive lägst betygsresultat inom en kommun kan vara så mycket som 70 %.

Jag vill trycka extra på det utredningen skriver på sidan 187 om att skillnaden i meritvärdet har fördubblats mellan elever som har minst en förälder med eftergymnasial utbildning och elever vars föräldrar bara har gymnasieutbildning. Skillnaden kommer fortsätta öka om vi inte gör något åt principerna för skolans finansiering.

9.2.4 Skolpengen följer i vissa fall eleven med viss fördröjning

Utredningens förslag: Bidrag till enskilda huvudmän för varje elev vid en skolenhet ska justeras med två månaders fördröjning när en elev byter huvudman under läsåret.

Jag instämmer i utredningens förslag om att bidrag till enskilda huvudmän ska justeras med fördröjning när en elev byter huvudman under läsåret men med en ändring på tidshorisonten.

Detta förslag bör genomföras med mitt förslag på ändring i sin helhet tillsammans med övriga förslag som rör skolans finansiering och skolval. Det är när förslagen genomförs i sin helhet som vi kommer se effekt av förslagen.

Jag vill samtidigt särskilt förstärka att det är särskilt viktigt ur likvärdighetssynpunkt att:

- *Avstämning av elevantal bör ske varje kvartal för att skapa stabilitet hos den kommunala huvudmannen.*
- *Detta förslag kommer skapa bättre förutsättningar för oss som är rektorer i särskilt utsatta områden, skolor som ofta har hög elevomsättning.*